

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA PIQUER

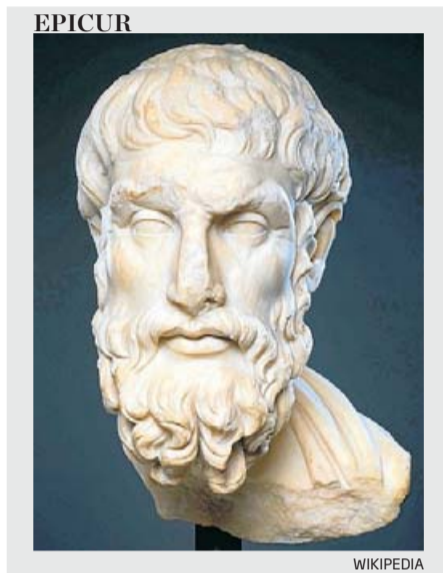
Per què no som feliços ni quan tot ens va bé?

La felicitat és aquell espai de temps en què l'alegria sembla pròxima i possible, en què la realitat encara no ens ha amargat el dia

Quan arribes a una festa i veus que hi ha la persona que t'agrada

Escoltava aquest estiu un capítol del podcast *Deforme semanal*, d'Isa Calderón i Lucía Lijtmaer, dedicat a les coses que ens fan feliços. Elles van esmentar les cançons amb sintetitzadors dels anys vuitanta, el plaer de veure caure en desgràcia algú que ja saps que és un farsant, o el moment en què entres en una festa i descobreixes que hi ha la persona que t'agrada. “Em sento com si estigués protagonitzant la meua pròpia pel·lícula –explicava Lijtmaer–. Tens la sensació que se t'encongeix l'estómac, no pots menjar, només pots seguir com un radar aquella persona, fas veure que no la mires però saps on és a cada moment i saps que no te n'aniràs d'allà sense haver-hi parlat”. Si a sobre la persona en qüestió t'ha donat pistes que indiquen que a ella també li agrada tu, la injecció d'oxitocina és total, em deia la Lucía a cau d'orella. Tot seguit va recordar aquell dia que va coincidir en una festa prepanxèmica amb un noi guapíssim –clavat a James Dean– que li agradava, i l'atracció era mútua, però ella va trigar tant a fer cap pas que va entrar en escena una noia que era model i es va acabar enrotllant amb el seu James Dean. Aquell dia Lucía Lijtmaer va aprendre que sempre pot venir algú a frotre't la festa enlaire. És a dir: que la felicitat dura mentre dura, i que no sol durar gaire.

La recerca de la felicitat és la cosa més ben repartida del món, diu André Comte-Sponville en el llibre *La felicitat, desesperadament* (Paidós). I també: “L'objectiu de la filosofia és la feli-

EPICUR

WIKIPEDIA

citat. O, més exactament, l'objectiu de la filosofia és la saviesa i, per tant, la felicitat. Però no una felicitat qualsevol. La felicitat que volem, la felicitat que els grecs anomenaven saviesa, no s'obté amb drogues, ni mentides, ni il·lusions, ni diversió en el sentit que Pascal donava a aquest terme. És una felicitat que s'obté en una certa relació amb la veritat: una veritable felicitat o una felicitat veritable”. La felicitat és l'objectiu, la veritat és el camí.

Comte-Sponville adverteix que no som feliços, però no sempre perquè tot vagi malament. “També passa, i més sovint, que no som feliços ni tan sols quan tot ens va més o menys bé. ¿Què ens falta per ser feliços quan ho tenim tot per ser-ho i no ho som? Ens falta la saviesa. Ens falta aprendre a viure”. La felicitat, segons ell, és “aquell espai de temps en què l'alegria sembla immediatament

possible”. És el que va experimentar Lijtmaer quan encara pensava que aquella nit podia acabar al llit amb el clon de James Dean.

El plaer de viure sense dolor al cos ni pertorbació a l'esperit

Epicur opinava que mai no és massa aviat ni massa tard per ocupar-se de la salut de l'esperit. “Dir que encara no és hora d'aspirar a la saviesa, o que l'hora ja ha passat, és com dir que l'hora de ser feliç encara no ha vingut, o que ja ha fugit”. El que cal, afirmava amb convicció, és “que ens ocupem del que ens fa feliços, perquè quan ho som ho tenim tot, i si no ho som ho fem tot per ser-ho”. Ho lleigeixo en el volum *Sobre la felicitat* (Vibop Edicions), que recupera dos breuaris d'Epicur: la *Carta a Meneceu* i les *Màximes capitals*. La traducció és de Jordi Cornudella. Els va traduir fa un quart de segle “amb l'ànim que els partidaris de la felicitat, i no els saberuts, poguessin accedir sense entrebancs afegits al pensament del savi Epicur”.

El plaer és el principi i el fi de la vida feliç, deia Epicur, que entenia la felicitat com el fet de viure sense dolor al cos ni pertorbació a l'esperit. Però el clàssic grec no ens estava incitant a fer grans banquetes ni grans orgies: “Els àpats senzills reporten el mateix plaer que els tiberis refinats, quan s'ha suprimit del tot el dolor degut a la carència”. I tenia clar quin era l'ingredient principal d'una vida feliç: “De tot el que la saviesa procura al conjunt de la vida de plena felicitat, el més important, de molt, és el benefici de l'amistat”. ♦♦

MINÚCIES
JORDI LLOVET

L'humor a Catalunya

Els amics francesos no són tan propers com els anglesos en el camp de l'humor gràfic i escrit, però ho són molt més que els catalans, nosaltres que havíem tingut l'esplet de revistes satíriques més important del continent fins a la Guerra Civil. Wolinski va ser assassinat per un escamot d'islamistes furiosos el dia 7 de gener de 2015. Això no fa cap aniversari, i per això en parlem avui: sempre és temps d'honorar la memòria d'un dels grans dissidents de la cultura francesa.

Wolinski va començar la carrera a la revista *L'Enragé* (L'emprenyat) arran dels fets de París del mes de maig de 1968, i ja no va parar de dibuixar i escriure en l'àmbit de la sàtira política: un cop més, això és el que ens manca a nosaltres –tenim massa seriositat, massa èpica, poca flexibilitat, massa laments, massa victimisme–. Poc després va començar a col·laborar a *Charlie Hebdo* –a la seu de la qual va ser mort juntament amb una colla de companys– i a *L'Humanité*. Va deixar una trentena d'àlbums amb els seus dibuixos i els seus comentaris mordaces –contra l'establishment de la política, però també contra la burgesia i contra l'ordre social que escua a les afeblides democràcies parlamentàries i els governs neoliberals– i moltes altres mostres del seu enorme talent.

Però allò que el converteix en un símbol del pont que es pot establir entre la vindicació dels drets dels homes i les dones i el segle XX és una obra seva poc visitada: una edició de *Candide*, de Voltaire, de l'any 1994 (reedit el 2016 a Éditions du Chêne). Aquest llibre, editat contínuament des de les primeres, disperses i sovint anònimes edicions de 1759 endavant, il·lustrat per moltes generacions de dibuixants francesos i d'altres països –vegeu-ne l'excel·lent edició de Blackie Books (Barcelona, 2014), amb il·lustracions de Quentin Blake, de les millors que s'han fet mai, amb un aire d'herència dels dibuixos de Wolinski–, encara pot ser considerat com la Bíblia del pensament liberal dels il·lustrats francesos, de la sàtira a què qualsevol qüestió pot ser sotmesa en aquest món en nom de la llibertat d'expressió, i de la crítica més benhumorada que es pugui concebre contra l'optimisme filosòfic de Leibniz i contra la idea del “progrés perpetu” de la humanitat, una idea que ha arribat al paroxisme amb aquest mite estúpid del “segle XXI”: un segle que portarà tantes desgràcies i alegries com tots els altres. Que retorni a Catalunya una mica d'humor i consideració serena de tots els problemes que tenim! ♦♦

JAVIER PÉREZ ANDÚJAR

AIXÒ NO CAL DIR-HO

El planeta té complex de Pepe Isbert i s'està quedant sense veu

Un dels primers teòrics de l'anomenada música contemporània va ser William Shakespeare un grapat de segles abans que aquesta digués, dodecafònicament, “ja soc aquí”. A *Macbeth*, el dramaturg va deixar caure que la nostra existència és un conte “ple de soroll i de fúria, que no significa res”, i això ho deia un idiota. Els amics de les músiques industrials, *noise*, etcètera, saben exactament de què parlava. Fins i tot sense voler-ho, Shakespeare acabaria encetant el tema. Així, titulava una obra seva *Much ado about nothing*, i la traduí com *Molt soroll per no res*. Estava condemnat a dir-ho molt abans que el musicòleg de *The New Yorker*, Alex Ross, que vam descobrir amb *El ruido eterno. Escuchar al siglo XX a través de su mú-*

sica (Seix Barral, 2009). Però aquest assaig, en anglès original, portava per títol *The rest is noise*, una variació de la citació de Hamlet “la resta és silenci”.

D'això va el nou i breu assaig de l'arquitecte i poeta Francesc Cornadó, *El silencio de Euterpe. Breviario de silencios en la música de la modernidad* (SD-Edicions, 2021). La resta és tot el que no som, inclosa una bona part del que som. Si parlem del cos humà, sabem que entre el 50% i el 70% dels nostres cossos és aigua. Més del 70% del nostre planeta Terra també està recobert d'aigua. Potser el soroll de l'aigua, la música de l'aigua, que tant va agradar als jardiniers àrabs (vet aquí el Generalife a Granada), és la veu del nostre planeta (llavors direm que el planeta té complex de Pepe

Isbert i s'està quedant sense veu). Allí, Cornadó recorda que el 96% de l'Univers és obscuritat i la lluminositat tan sols arriba al 4% restant. Doncs d'això també tracta aquest meravellós estudi, de si som o no som silenci. De si la vida, encara més que la música, està feta de silenci. L'assaig arrenca amb l'obscuritat de la mitologia clàssica i la musa Euterpe tocant la flauta quan es fa de nit, i esclata lluminosament quan, amb exemples extrets de la pintura de totes les èpoques, ordena els tipus de silenci: ascètic, trencat, puntillista, angèlic, perifèric... És cert que, malgrat que som capaços de crear o si més no d'invocar el silenci (en aquest punt cal citar John Cage), mai no el podem sentir. Abans el podem veure. ♦♦